

Kategoria: Aktualności

Opublikowano: środa, 02, lipiec 2025 15:53

Ewelina Kocemba

Odśloni: 659

Najwyższa Izba Kontroli alarmuje – Polska nie zrealizowała celów związanych z gospodarką o obiegu zamkniętym (GOZ), a poziom recyklingu odpadów komunalnych znacząco odbiega od wymagań Unii Europejskiej. Pomimo licznych strategii i działań, transformacja krajowej gospodarki wciąż pozostaje w dużej mierze na papierze. Grożą nam poważne konsekwencje – zarówno finansowe, jak i środowiskowe.

Gospodarka cyrkularna tylko z nazwy?

Gospodarka o obiegu zamkniętym (GOZ) to model, w którym produkty i materiały są wykorzystywane jak najdłużej – przez naprawę, ponowne użycie czy recykling. Celem jest ograniczenie zużycia surowców oraz minimalizacja odpadów. Choć koncepcja ta stała się jednym z fundamentów unijnej polityki środowiskowej, Polska – jak wykazuje Najwyższa Izba Kontroli – wciąż ma z jej wdrożeniem poważne problemy.

Z kontroli NIK wynika, że transformacja w kierunku GOZ w latach 2018–2023 była niewystarczająca. Wskaźnik cyrkularności spadł z 10,5% do 7,5%, co oznacza, że ponad 90% materiałów wykorzystywanych w polskiej gospodarce nadal pochodzi z surowców pierwotnych. Dla porównania – średni unijny wskaźnik wyniósł w 2023 roku 11,8%.

Nieosiągnięte cele, opóźnione działania

Mapa drogowa transformacji w kierunku GOZ, przyjęta przez rząd w 2019 r., miała obowiązywać do końca 2023 r. Spośród 41 zaplanowanych działań, zakończono jedynie 28, a 13 nie zrealizowano – w tym cztery nie rozpoczęto wcale. NIK krytykuje brak koordynacji i monitorowania realizacji działań przez Ministerstwo Rozwoju i Technologii oraz brak sprawozdań pokazujących, co się nie udało i dlaczego.

Co więcej, Polska nie dokonała w terminie transpozycji kluczowych unijnych przepisów dotyczących odpadów, opakowań oraz tworzyw sztucznych. Opóźnienia w implementacji unijnych dyrektyw zaowocowały wszczęciem przez Komisję Europejską postępowań wobec Polski.

Grożą nam kary za niski poziom recyklingu

W 2020 roku Polska zadeklarowała 41% poziomu recyklingu odpadów komunalnych, przy wymaganym przez UE minimum 50%. W kolejnych latach, po zmianie metodologii, poziom ten wyniósł 26% w 2021 r. i 27% w 2022 r. Tymczasem do 2025 roku musimy osiągnąć 55%. NIK ostrzega, że istnieje wysokie ryzyko niewywiązania się z tych zobowiązań, co może skutkować sankcjami Trybunału Sprawiedliwości UE.

Od 2021 r. Polska wpłaciła do unijnego budżetu około 9 miliardów złotych z tytułu „podatku od plastiku” – czyli opłaty za masę opakowań z tworzyw sztucznych, które nie zostały poddane recyklingowi.

Samorządy działają, ale nie systemowo

W gminach działania na rzecz GOZ ograniczają się w dużej mierze do selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. Choć skontrolowane samorządy – m.in. Gdańsk, Kraków, Lublin – wdrażają wybrane elementy gospodarki cyrkularnej, to brakuje spójnego podejścia oraz integracji z szerokim planem transformacji.

Kategoria: Aktualności

Opublikowano: środa, 02, lipiec 2025 15:53

Ewelina Kocemba

Odśloni: 659

Pozytywnym wyjątkiem były trzy gminy – Łukowica, Wieluń i Tuczo – które uczestniczyły w pilotażowym programie GOZ realizowanym przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Jednak również w tym przypadku NIK wskazuje na potrzebę lepszej egzekucji obowiązków sprawozdawczych od beneficjentów.

GOZ w Polsce: szansa niewykorzystana

Raport NIK pokazuje, że mimo przyrostu realnego PKB o 15% w latach 2018–2022, masa wytworzonych odpadów wzrosła jedynie o 0,5%. To efekt tzw. decouplingu, czyli rozdzielenia wzrostu gospodarczego od wzrostu zużycia zasobów. To pozytywny sygnał, ale – jak podkreśla NIK – nie wystarczy on, by mówić o skutecznej transformacji.

W Polsce wciąż produkuje się mniej odpadów na osobę niż średnio w UE, jednak dystans ten maleje. Jednocześnie produktywność zasobów – choć wzrosła o 23% – wciąż pozostaje poniżej średniej unijnej.

Wnioski i rekomendacje NIK

NIK rekomenduje m.in.:

- Ministerstwu Rozwoju i Technologii: sporządzanie szczegółowych sprawozdań z realizacji Mapy drogowej GOZ, uwzględniających przyczyny opóźnień i sposoby ich eliminacji.
- Gminom: skuteczniejsze wdrażanie recyklingu i ponownego użycia, przeprowadzanie kontroli firm odbierających odpady oraz promowanie sieci napraw i ponownego wykorzystania.

Podsumowanie

Polska nie wykorzystwała dotychczas w pełni potencjału gospodarki o obiegu zamkniętym. Zamiast skutecznej transformacji – mamy opóźnienia legislacyjne, nieskoordynowane działania i zbyt niskie wskaźniki recyklingu. Jeżeli sytuacja nie ulegnie zmianie, grożą nam dotkliwe kary finansowe oraz dalsze opóźnienia względem unijnych standardów. Gospodarka cyrkularna może być szansą, ale wymaga rzeczywistych, a nie tylko deklaracyjnych działań.

Źródło: NIK